

מצור במצרים: למה טראמפ הולך לאטום את הנתיב הימי לאיראן

written by אלי קלוטשטיין | 12.04.2026

הנשיא דונלד טראמפ אוהב לצאת בהצהרות מפוצצות. המגילה הארוכה שבה הודיע על החלטתו להטיל מצור ימי על מצרי הורמוז היא דוגמה קלאסית לכך. אלא שקריאה בין השורות של הכרזתו מגלה שלא מדובר רק בהתפרצות רגעית, שלעיתים אכן אופיינית לג'ינג'י שיושב בחדר הסגלגל, אלא החלטה עם סיבות עומק, מחשבה ואפילו היגיון אסטרטגי ברור מאחוריה. יש בצעד הזה גם לא מעט סכנות, וכנראה טראמפ לוקח אותן בחשבון ומבצע סיכון מחושב.

מדוע בחר טראמפ לצאת למצור? אחרי כישלון סבב השיחות בפקיסטן, ומרגע שטראמפ קלט שההנהגה של הרפובליקה האסלאמית עדיין לא מוכנה לרדת מהעץ ולהתפשר ^[1] ובמיוחד בכל מה שקשור לתוכנית הגרעין ^[2] הוא הבין שהוא צריך אמצעי לחץ נוסף נגד טהרן. לצורך כך הוא הלך למשהו יחסית מוכר לו, שיש לו יכולת וניסיון מוכת, ואפילו יתרון. באופן מסורתי הצי האמריקני מתגאה בעוצמה גדולה, ודאי לעומת צבא היבשה של ארה"ב, והוא מאפשר לארה"ב להביא לידי ביטוי את החוזקה שלה גם בשלב הנוכחי של המלחמה.

המצור שמתכנן טראמפ על מצרי הורמוז ימנע מהאיראנים להכניס ספינות שיכולות לצייד אותם מחדש בנשק ^[3] כמו למשל, משלוחים של טילי הכתף שדווח כי הסינים מנסים להעביר להם ^[4] ובה בעת יבלום אותם מייצוא נפט מהמדינה, שמניב להם רווחים גדולים ויאפשר את השיקום של הצבא. בכך טראמפ גם ישבש את התוכניות האיראניות לגבי המצרים. בפועל, הנשיא האמריקני בעצם עושה כאן "ונהפוך הוא": במקום שהאיראנים ישלטו במעבר הספינות במצרי הורמוז, טראמפ עצמו ייקח את השליטה שם ^[5] ובמקביל גם יגביל את התנועה הימית של טהרן ואנשיה.

יש עוד סיבות למהלך הזה: ארה"ב בעצם הולכת כאן על משהו שהיא מכירה היטב. זה עבד לה מצוין במצור שהיא מטילה כעת על קובה, ואשר הביא את מדינת האי למצב של כמעט אסון הומניטרי. עוד קודם לכן היא השתמשה בצעד הזה גם נגד ונצואלה, מה שאפשר לה יותר ביעילות להכניס את הכוחות המיוחדים שלה למבצע קרקעי במדינה, שבסופו נעצר הנשיא ניקולס מדורו והובא למשפט בארה"ב. זו שיטה שהוכיחה את עצמה, היא יחסית קלה לביצוע, והאמצעים שדרושים בשבילה כבר נמצאים בשטח.

טראמפ יכול להורות לספינות הצי שלו באזור המפרץ הפרסי, יחד עם נושאות המטוסים ולהקי הכטב"מים שלו, לפקח על כל תנועה במצרים, לעמוד בשפת המעבר ולעצור כל ספינה שרוצה לחצות לכיוון איראן או לשלול ממנה את האפשרות להמשיך בהפלגה. למעשה, זו שיטה כל כך יעילה, שגם האיראנים עצמם נקטו אותה בהצלחה עד כה במערכה, וכך הפעילו לחץ על העולם.

אגב, זו סיבה נוספת לנקוט דווקא בפעילות כזו: האיראנים סירבו, לפי הדיווחים, להתפשר במשא

ומתן בסוגיית פתיחת מצרי הורמוז לפני הסכם אי לוחמה מלא, וגם התעקשו שיוסיפו לגבות עמלות או דמי כופר מהספינות שעוברות שם כסממן לריבונותם וכניסיון לממן את שיקום המדינה בתום המלחמה. טראמפ מבקש כעת להראות להם שההתחפרות שלהם הייתה לשווא [?] אם הם לא יסכימו בטוב לפתוח את המצרים, הוא יפרוץ את הדרך לשם בעצמו, וגם ישמור עליה לאחר מכן ויאפשר מעבר בה רק למי שירצה.

אגב, יש להחלטה של טראמפ ממד משפטי מעניין: החוק הבינלאומי אוסר באופן עקרוני על גביית עמלות או מיסים מספינות שעוברות במצרים בינלאומיים בדרכי שלום, והפעולה האיראנית נחשבת לפיכך בעיני מומחים רבים לבלתי חוקית. מנגד, דווקא מצור ימי באמצע מלחמה, כאשר אינו נעשה במטרה להעניש אוכלוסייה אזרחית אלא למנוע העברת נשק או כאמצעי של מצור, עשוי להיחשב חוקי.

יש סיבה חשובה נוספת למצור של טראמפ. תהיה זו רגל משלימה או מסיימת לפגיעה בתעשיות הענק של איראן, אלה שהיו עשויות לאפשר לה אולי בסוף המלחמה להפנות כספים רבים לשיקום מפעלי הנשק והגרעין שלה. אנו יודעים שגם אחרי שישראל וארה"ב הפציצו את תעשיות הפלדה והפטרוכימיה אין עדיין אומדן סופי או ברור של היקף הנזק שנגרם לאיראנים, אך דיווחים ראשוניים שפורסמו למשל בניו-יורק טיימס מלמדים שהוא עומד על מספרים של מאות מיליארדי דולרים לפחות, ואולי אפילו מגיע לטריליון דולר. המשק האיראני איבד מיליון משרות, וזמן השיקום של הנזק מוערך בשנים ארוכות.

במצב הזה, וכשלאיראנים אבדו גם בטווח הזמן המיידי ההכנסות שהניבו להם כל התעשיות שנפגעו, בקרוב הם עשויים להיקלע לדילמה משמעותית: ברגע האמת, כאשר תיגמר המלחמה בצורה כזו או אחרת, הם יפנו את יתרת הכספים שברשותם לשיקום המדינה, לבנייה מחדש של ארגוני הפרוקסי או הטילים? האם יעבירו אותו לרווחת האזרח? הקופה ריקה, האינפלציה דוהרת, ערך המטבע יורד, והרבה מאוד יידרש ללכת לשיקום התעשיות הרווחיות של המדינה.

המצור יהיה למעשה מעין פגיעה במגזר הנפט האיראני, בדומה למה שישראל ביקשה לעשות כבר קודם לכן, אך מבלי לפוצץ פיזית את מתקני ההפקה והייצור. מצד אחד זה יביא לאותה השפעה, פחות או יותר, וימנע מהאיראנים את הרווח של השוק הכי עשיר שזמין להם. מצד שני המצור לא ימנע בעתיד מאיראן להשתקם [?] אם וכאשר תסכים לתנאי סיום המלחמה שהאמריקנים מציבים בפניהם, תשתף פעולה עם טראמפ, ואולי תאפשר לו לשלוט בתעשיית הנפט שלה באופן חלקי או מלא [?] שכן מתקני הנפט שלה ייוותרו על כנם.

צ'אנס אחרון לנאט"ו

לתוכנית האמריקנית להטיל מצור על מצרי הורמוז יש עוד הרבה יתרונות. בין היתר, זה מפגין את הנכונות של טראמפ לא להיכנע ללחץ האיראני, ואף להשתמש בכוח הזרוע כדי להשיג את יעדיו. בה בעת, פעולה כזו היא "מחשבה מחוץ לקופסה", במובן זה שאיננה המשך ישיר של ההפגזות על איראן וההרס נרחב במדינה.

בנוסף, המצור מאפשר לטראמפ להשתמש ביעילות בכלים נוספים שיש ברשותו, ושהוא טרח להביא לאזור איראן, וגם בהמשך האמצעי הזה יוכל אולי להוות צעד משלים להמשך המתקפות בתוך שטחה של הרפובליקה האסלאמית. כבר כעת הכלי הזה ילך ויגביר את הלחץ על האיראנים, יכה בהם בנקודות חלשות ² מלבד העניין הכלכלי, צריך לזכור שהצי של טהרן היה גאוותה של המדינה ³ ויאפשר לדרבן אותם לשוב לשולחן המשא ומתן ולהפגין גמישות יתרה ונכונות לוותר.

לפי ההצהרה של טראמפ, עוד מדינות ⁴ כולל אולי מאירופה ומהמפרץ ⁵ יצטרפו למצור שהוא מטיל. בכך הוא גם ירצה את מדינות האזור שביקשו ממנו לא להרפות מהנהגת הרפובליקה האסלאמית עד שלא תהווה איום, ומנגד הוא מאפשר לחברות נאט"ו מעין כפרה: אחרי שסירבו קודם לכן להשתתף בתוכניתו הקודמת לפריצת המצרים, כעת הן יוכלו בכל זאת לחבור אליו ולהוכיח את ערכן. אם ייכשלו כעת, סביר להניח שכבר לא תינתן להן ולברית כולה הזדמנות נוספת.

באותה נשימה, צריך לציין שיש לתוכנית הזאת גם לא מעט סיכונים: לפני הכול, האיראנים יכולים לפרש את הצעד של טראמפ כהפרה ברורה של הפסקת האש, ולכן הם יחזרו להילחם באמריקנים באמצעים שברשותם. במצב כזה, הם עשויים לחדש את האש במלוא עוצה, אולי ישגרו טילים על ישראל ומדינות האזור, ואלה יאלצו להגיב ⁶ וכך כל המשא ומתן יתפוצץ באופן סופי.

אפשרות אחרת היא שהאיראנים יחליטו שבתגובה לפגיעה במגזר הנפט שלהם, הם ימשיכו במדיניות ה"משוואות" שפיתחו במהלך המלחמה: אתם פוגעים לנו בנקודה חלשה, אנחנו נפגע בנקודות חלשות דומות באזור. כך הם יתקפו מתקני אנרגיה במדינות המפרץ, תעשיות נפט וגז, ויפגעו בספינות שחונות במפרץ ומבקשות לעבור במצרים. אולי אפילו הם יכוונו שוב לצינור הנפט העוקף שבנתה סעודיה לחופי הים האדום. שוק הנפט אז יידרדר פעם נוספת למצב גרוע, חמור אף עוד יותר ממקודם ⁷ משהו שטראמפ כמובן לא מעוניין בו.

אומנם האמריקנים מתהדרים בתעשיית הנפט הגדולה בעולם, וכעת הם אפילו שולטים על חלק מהנפט של ונצואלה. טראמפ ניסה בימים האחרונים כמה פעמים, די בבוטות, למשוך אליו רוכשים מרחבי העולם כתחליף לנפט המפוצץ שתקוע בכניסה למצרי הורמוז. ובכל זאת, פגיעה במכליות במפרץ או באפשרות לייצא מהאזור בזמן הקרוב שוב תקפיץ את מחירי הדלק, וזה יפגע בשוק העולמי וגם בצרכן הקטן בארה"ב.

אגב, בראייה איראנית, אם יש מועד שבו החות'ים היו צריכים להפגין את ערכם ל"ציר ההתנגדות" ⁸ הרי שזהו הזמן. אף שעד כה הם הצטרפו למערכה בצורה סמלית בלבד, והסתפקו במספר חד-ספרתי, פחות או יותר, של כטב"מים וטילים שירו לעבר ישראל, כעת הם יעמדו בלב הסערה. הרי אם האמריקנים יחסמו את מצרי הורמוז, מה טבעי יותר מבחינת טהרן מלצור על באב אל-מנדב ולבלום את האפשרות לעבור בתעלת סואץ? זהו אמצעי הלחץ הנגדי הכי בולט

שיש כעת ברשותם. לא מפתיע לגלות, אם כן, ששעות ספורות לאחר הכרזתו של טראמפ נעשה ניסיון באזור תימן להשתלט על ספינה אזרחית בקרבת באב אל-מנדב.

סכנה נוספת של המצור היא האפשרות שכלי השיט והטיס של ארה"ב שיאכפו אותו ייפגעו מאש איראנית. באופן יחסי, לא מדובר במשימה מורכבת מדי. אנו יודעים שיש ל"ציר ההתנגדות" טילי חוף-ים, כמו למשל טילי "יאחונט" רוסיים או נשק מתוצרת סינית. רבים ודאי זוכרים כיצד נפגעה אח"י חנית במלחמת לבנון השנייה מטיל כזה, ארבעה חיילים על הסיפון נהרגו, והנזק היה רב. בחודש שעבר אף דווח שאיראן מתעתדת לרכוש טילי שיוט היפר-סוניים נגד ספינות מסין [?] וזה איום שבוודאי בארה"ב לא ישמחו לגלות בחופי הרפובליקה האסלאמית.

האיראנים גם יודעים לבנות כשב"מים [?] כלי שיט לא מאוישים, שחלקם אף עברו לפי הדיווחים לידי החות'ים. זה לא מסובך לקחת כלי שיט קטן ומהיר כזה, שיחסית קשה לגילוי, להעמיס אותו במאות קילוגרמים של חומרי נפץ, ולשגר אותו בשלט רחוק לעבר כלי שיט אמריקני. המשחתת "קול" הותקפה בפיגוע סירת תופת של אל-קאעידה בתחילת שנות האלפיים בתימן, 17 מלחים נהרגו, והנזק שנגרם לה כך היה חמור במיוחד.

לאיראנים יש גם אפשרויות לפגוע בספינות עם כטב"מים ועם רקטות לטווח קצר, ואף שעד כה לא הצליחו בכך [?] ייתכן שבעתיד ישחק להם המזל. כלי השיט האמריקניים גם יכולים להיפגע מהמוקשים שהטמינה טהרן במצרים, אף שבעת הנוכחית ארה"ב עושה מאמץ כדי להתחיל לסלק אותם.

אם תקרית כזו של פגיעה בספינה אמריקנית תתממש, היא יכולה להסלים את המצב במהירות ולגרור את ארה"ב עמוק יותר ללחימה. לחלופין היא עשויה דווקא להבריא את טראמפ מהאזור, על רקע המראות הקשים ומספרי ההרוגים.

נוטלים את העוקץ

האם המצור של טראמפ יעבוד? סביר להניח שהוא לא החליט סתם כך על הצעד הזה. יש לו מודיעין על הנעשה בצד האיראני, על היכולות שנותרו בידי טהרן ועוד. אך זהו משחק של הפתעות והתחמקויות, וייתכן שמשטר האייתוללות הצליח להחביא חלק מכלי הנשק שלו מהעיניים האמריקניות.

ובכל זאת, היתרונות של הצעד הזה מבחינת טראמפ עולים על רוב החסרונות והסיכונים, ובעיקר הם נוטלים את העוקץ מהניסיון של איראן לכופף את יתר העולם באמצעות השליטה במצרים. כאמור, הם גם מוכיחים שהנשיא לא יתפשר במאמץ לסכל את איום הגרעין האיראני. הלחץ כעת יעבור למגרש של טהרן, והנשיא האמריקני מעוניין מאוד לקצור את פירותיו בשולחן המשא ומתן.

ישראל, אגב, יכולה גם לסייע בהקשר הזה [?] ולא רק אם הלחימה חוזרת במלוא עוצה. יש לנו

מודיעין, יש לנו מומחיות ימית בחלק מהדברים שיעמדו כאן למבחן, ובבית הלבן כבר יודעים שהם יכולים לסמוך עלינו. נוכל לעזור לאמריקנים במשימת המצור במצרים בזמן אמת.

במקביל, ההכרזה על תחילת המצור היא נקודת זמן טובה כדי לדון עם האמריקנים על המשך הפגיעה במערכי הפרוקסי האיראניים, ובפרט בחיזבאללה ובחות'ים. אחרי שנדחפנו למשא ומתן עם הממשלה בביירות בהמשך השבוע, ובהנחה שהדיונים לא יניבו תוצאות מרשימות, הרי שחשוב לחשוב ביחד כיצד ניתן עוד ללחוץ על הלבנונים כדי לפעול נגד ארגון הטרור השיעי.

אבל בסוף הכול חוזר לאיראן. האם תיכנע? האם טראמפ יכופף אותה, או שדווקא הוא יתחרט על החלטתו? המלחמה הזאת לא מפסיקה לספק הפתעות, מבצעים נועזים, סיבוכים בעלילה ותסריטים דמיוניים. המצור על מצרי הורמוז עשוי להתפתח בדיוק לעוד רגע כזה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 12 באפריל, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.